

Справжнє багатство країни не в її корисних копалинах, а в духовній силі народу (Фінляндія, Південна Корея, Китай). З огляду на це, Україна має добрі перспективи. Духовні сили нашого народу не змогли зруйнувати ні полонізація, ні румунізація, мадяризація чи русифікація.

Українська наука завжди була серед передових у світі. Ось чому Росія постійно намагається «розколоти» наші духовні сили: глузує з української національної ідеї, наших злиднів, культивує зневагу до нашої держави, вносить розбрат, протиставляючи одну мову - іншій, один регіон - другому, одну культуру - іншій і т.д.. Звідки ж тоді взятися «українському диву», подібному японському чи німецькому, коли ми самі (наші поводири) не визначились із національною ідеєю?

УДК316.4

В.Л.Штефан, доц., канд.іст.наук.

Кіровоградський національний технічний університет

Глобалізація : її суть, надії і реальність

В статті автор розглядає одну з найактуальніших проблем сучасності - проблему глобалізації, її позитивні і негативні наслідки в багатьох сферах життєдіяльності.

Можна з впевненістю говорити, що найзначнішим явищем сьогодення став процес глобалізації, який відкриває небувалі можливості мільярдам людей усього світу. Терміном "глобалізація" називають зростаючу в усьому світі взаємозалежність людей і країн. Цей процес значно прискорився в останні десятиліття завдяки величезним досягненням в галузі технологій. За цей час протиставлені в холодній війні військово-політичні блоки практично перестали існувати, зникали перепони в торгівельних відносинах, йде інтеграція головних фінансових ринків світу, перетинати кордони держав стало простіше і дешевше. Посилення інтеграції вплинуло на світову економіку, політику, культуру, оточуюче середовище і т. ін. Життя людей світу стає все більш тісніше взаємопов'язаним.

Із-за того, що світ стає все тіснішим, виникають глобальні проблеми, справитись з якими окремі держави не в змозі. Тільки завдяки міжнародній співпраці можливо вирішувати проблеми (і то не всі), які постали перед людством. Глобалізація збагатила світ в плані науки і культури, сприяла економічному процвітанню багатьох людей і країн, формує колосальний потенціал, що може привести до ліквідації в ХХІст. бідності. Уже сьогодні значно зростає благополуччя людей у колись бідних країнах - в цілому в три рази за останні роки.

Багато аналітиків приходять до висновку, що країни будуть менш охочі до розв'язування військових конфліктів і воєн, у них з'явиться все більше стимулів до миру, так як сучасна зброя (а значить і війна) обходяться дорожче, ніж раніше, а наслідки її застосування можуть призвести до знищення людства.

Зростаюча взаємозалежність між людьми також сприяє посиленню солідарності в світі, особливо з появою Інтернету. Такий підхід до вирішення проблем консолідує світову громадськість в протестній боротьбі проти наркомафії, захисту навколишнього середовища, тваринного і рослинного світу, СНІДу і т.д.

Глобалізація стає новим методом ведення міжнародної дипломатії, коли уряди і звичайні громадяни тісно співпрацюють в справі переборення загальної кризи. За останні десятиліття нові

технології зв'язку (телебачення, Інтернет, телефон, мікросіпи) кардинально змінили засоби комунікації, розширили можливості спілкування, стали більш доступними, простими і швидкими. Тепер жодна країна (завдяки супутниковим антенам) не може повністю ізолювати себе від засобів масової інформації. Кожного тижня кількість користувачів Інтернету збільшується на 300 тис.. Використання волоконо-оптичних кабелів і супутникового зв'язку різко здешевили вартість телефонних розмов. Сьогодні мобільними телефонами користується більше мільярда людей. На землі залишилося мало місць, недосяжних для засобів масової інформації.

Постійний рух людей, ідей, новин, товарів, грошей і технологій перетворило світ в одне велике місто, село і тут є свої позитивні моменти. Глобалізація сприяє пропаганді самобутньої культури кожної країни.

Та чи все це - глобалізація - дає тільки позитивні наслідки? Незважаючи на її плюси, багато людей (і не безпідставно) бояться, що її негативні наслідки перевищать всі позитивні.

Перш за все, вона збільшує розрив між багатими і бідними. Не дивлячись на зростання достатку громадян, в світі багатство зосереджується в руках небагатьох людей і країн. Сьогодні статки 200 найбагатших людей світу перевищують сукупний дохід 40%, або 2,4 млрд жителів планети.

В той час як заробітня плата людей в розвинутих країнах світу зростає, у 80 самих бідних країн за останні десять років спостерігалась тенденція до зниження середнього доходу. Відомо, що розподіл багатств у світі ніколи не був і, мабуть, не буде справедливим, але глобалізація збільшила прірву між багатими і бідними. В країнах Африки, деяких інших менш розвинутих країнах, прибуток на душу населення за останні 30 років знизився. Міжнародна спільнота мириться з тим, що майже 3 млрд людей існує на 2 долари в день і менше (в тому числі і в Україні).

Одна із причин такого стану криється в фінансовій своєкористості. Приватні фінансові ринки не звертають уваги на самих бідних, не намагаються знайти клієнтів серед бідного населення. Багатство самої заможної людини в США перевищує фінансовий стан більш як 100 млн. її співвітчизників.

Глобалізація сприяє росту доходів транснаціональних корпорацій, які, по суті, тримають під контролем весь світовий ринок. Їх вплив на хід подій часто переважає вплив влади урядів. Права людини, її матеріальне становище не входить в число їх пріоритетів. Здавалося б, глобалізація повинна вести до покращення життя кожного жителя землі. Але те, що ми спостерігаємо в останні роки, далеко не відповідає її ідеалам. Дуже велика прірва між досягненнями, що стосуються прав людини і соціальної справедливості і технічним і матеріальним прогресом. Проблема в тому, що в основі економічної глобалізації лежить жага до збагачення. В цьому випадку влада імущих рідко зважатиме на бідних, на ті наслідки до яких це може привести планету.

Чи вдасться урядам світу знайти спосіб регулювання світової економіки, який би встановив соціальну справедливість? Мабуть ні.

Ще жоден уряд не вирішив проблему бідності, злочинності чи глобального потепління. Економічна глобалізація може визвати розбрат між класами і країнами. Коли за економічним ростом іде спад, збіднілі люди легко стають здобиччю екстремістськи налаштованих політиків, які використовують це невдоволення у своїх власних інтересах. Серйозну стурбованість викликає стан навколишнього середовища. Глобалізація ведеться в інтересах ринку, де турбуються про прибуток, а не про захист планети. Відомо, що США не підписує Кіотської програми по боротьбі з шкідливими викидами.

Людей все більше турбує проблема працевлаштування. Вони не впевнені у завтрашньому дні, в стабільності своїх робочих місць і прибутків, так як злиття компаній і конкуренція заставляють фірми модернізувати свої підприємства. Міжнародні інвестори вкладають велечезні суми в економіку країн, що розвиваються, але при погіршенні економічної перспективи в будь-який час можуть забрати свої капітали, що призводить до економічної кризи країни. Скажімо, валютний кризис 1998 р. в Східній Азії призвів до втрати 13 млн. робочих місць. Викликає стурбованість і стан культури. Взаємний обмін ідеями - одна із важливих рис глобалізації (Інтернет). На жаль, Інтернет

використовується не тільки для розповсюдження корисної інформації, культурних цінностей і комерційних пропозицій. Через нього розповсюджується порнографія, расизм, азартні ігри, надаються інструкції, як зробити бомбу вдома на кухні. І тут ніхто вам не зможе цього заборонити.

Кіно і телебачення впливають на мислення людей. І часто на екранах світу демонструється продукція, що випускається Голівудом. Культурні цінності, що пропагуються, часто спричиняють погоню за збагаченням, пропагують насилля і аморальність, можуть бути абсолютно чужими культурі інших країн. Непогану вигоду від глобалізації має організована злочинність. Наркокартелі отримали нові можливості відмивати свої прибутки, розмір яких обраховується мільярдами. Скорочення числа таможенних служб, відкритість кордонів, переміщення мас людей з однієї країни в іншу полегшують перевозку наркотиків. Вже в 90-х роках виробництво кокаїну подвоїлося, а опіума потроїлось.

Міжнародні мафіозні групи зробили прибутковий бізнес із проституції, переправляючи до 500 тисяч жінок в країни Західної Європи.

Глобалізацію використовують і терористи, пред'являючи інколи і політичні вимоги, вона призвела до розповсюдження різних хвороб, епідемій, СНІДу.

Мікроби і віруси не єдині не бажані "мандрівники". Тварини, рослини, комахи, вивезені із свого звичного середовища в нове, незвичне, швидко розмножуються. Ядовиті змії, що випадково потрапили у літак із Австралії, практично знищили усіх лісових птахів на Гуамі; водний гіацинт із Південної Америки розповсюдився у 50 тропічних країнах, де знищив озера і водоймища річок, в яких розводили рибу.

Отже, глобалізація приносить як користь, так і шкоду. Вона відкриває шлях до економічного процвітання для декого, поклала початок ері глобальної комунікації, але й посилила проблеми, які і без цього існували в нашому недосконалому світі. І замість того, щоб вирішувати проблеми, вона сама стала проблемою. Соціологічні опитування показують, що кількість людей, що зневірилися цим явищем, весь час зростає. Завдання полягає в тому, щоб уряди користувались благами глобалізації, захищаючи своїх громадян від її негативних наслідків.

Сподівання і страх, користь і шкода - суть глобалізації. Чи, є у нас причина боятися глобалізації, чи може краще самоізолюватися? Можемо ми від неї очікувати лише позитивних наслідків, покращення свого життя? Дає вона надію дивитись у майбутнє з оптимізмом? В дечому це залежить від нас самих та нашої влади. Час і реальність дадуть на це відповідь.